

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สุขภาพองค์การกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำนวนทั้งสิ้น 5,720 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา แล้วจึงสุ่มครู ใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากรายประมาณกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา

| ขนาดของ<br>สถานศึกษา | โรงเรียน | จำนวนประชากร |          | รวม   | จำนวนกลุ่มตัวอย่าง |          | รวม |
|----------------------|----------|--------------|----------|-------|--------------------|----------|-----|
|                      |          | ในเมือง      | นอกเมือง |       | ในเมือง            | นอกเมือง |     |
| ขนาดเล็ก             | 116      | 440          | 638      | 1,078 | 30                 | 38       | 68  |
| ขนาดกลาง             | 135      | 950          | 945      | 1,895 | 60                 | 60       | 120 |
| ขนาดใหญ่             | 72       | 1,447        | 1,300    | 2,747 | 110                | 62       | 172 |
| รวม                  | 323      |              |          | 5,720 | 200                | 160      | 360 |

### เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำ จำนวน 3 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของสถานศึกษาประเภทของสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพองค์การ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาปรับปรุงมาจากแบบวัดสุขภาพองค์การ (Organizational Health Inventory หรือ OHI) ของ ฮอย และ เฟลด์แมน (Hoy & Feldman, 1987; citing Hoy & Forsyth, 1986, p. 161) ประกอบกับแบบสอบถามของ คลาร์ก และแฟร์แมน (Clark & Fairman, 1983, pp. 110-111) มาผสมผสานกัน และได้ปรับปรุง พัฒนาเครื่องมือของ ชัยชาญ ชัยหาร (2533, หน้า 216-220) เรื่อง การสร้างเครื่องมือและการประเมินเครื่องมือสำหรับการประเมินสุขภาพองค์การ สถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา และของ พรรณี สุวดี (2536, หน้า 304-309) เรื่อง การวิเคราะห์สุขภาพองค์การของสถานศึกษาประถมศึกษา และของ จงดี ขจรไชยกุล (2539, หน้า 302-311) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การกับประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข โดยจะใช้สอบถามเกี่ยวกับมิติสุขภาพองค์การใน 8 มิติ ได้แก่ การบริหารแบบมิตรสัมพันธ์ การบริหารแบบกิจสัมพันธ์ ความเพียงพอของการสื่อสาร ความสามัคคี การสนับสนุนทรัพยากรขวัญในการปฏิบัติงาน ความเป็นอิสระ มุ่งเน้นวิชาการ รวมทั้งหมด 72 ข้อ แล้วผู้วิจัยได้ปรับแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเรียงจาก น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด และพัฒนาแบบสอบถามเรื่องสุขภาพองค์การกับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ของนายจรูญ สุริรัมย์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยพัฒนามาจากเครื่องมือวัดประสิทธิผลองค์กร (IPOE = Index of Perceived Organizational Effectiveness) ของ ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 400) และปรับปรุงแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลสถานศึกษาของ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 278-281) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ วัดประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยการรับรู้ของครู ใน 4 แนวทาง ดังนี้

1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีการรับรู้ทางบวก
3. ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษานี้ เป็นแบบประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยสอบถามจากครูในสถานศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยเรียงจาก น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

### การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพองค์กร และประสิทธิผลขององค์กรต่าง ๆ จากเอกสารและตำราทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพองค์กร และประสิทธิผลขององค์กรทั้งในและต่างประเทศ
3. กำหนดขอบเขตการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานที่ตั้ง ประเภทของสถานศึกษาของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และตัวแปรตาม ได้แก่ สุขภาพองค์กรและประสิทธิผลของสถานศึกษา
4. นำแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลต่างๆทั้งหมด มาสร้างแบบสอบถามสุขภาพองค์กรและประสิทธิผลของสถานศึกษา

การหาคุณภาพของแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ แยกออกเป็น การหาความเที่ยงตรง การทดสอบค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น

1. ความเที่ยงตรง (Validity) การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ดำเนินการดังนี้

1.1 เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ ต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์  
ตรวจแก้ไขเพื่อความถูกต้อง

1.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา  
ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและความเหมาะสม  
ของการใช้ภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย

- |                             |                                                                                    |
|-----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.2.1 รศ.ดร. คุณวุฒิ คนฉลาด | อาจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา<br>คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา                   |
| 1.2.2 รศ. ชารี มณีศรี       | รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ภาควิชาบริหารการศึกษา<br>คณะศึกษาศาสตร์<br>มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 1.2.3 ดร. สุรัตน์ ไชยชมพู่  | อาจารย์พิเศษ ภาควิชาบริหารการศึกษา<br>คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา              |
| 1.2.4 ดร. สุเทพ ชิตยวงษ์    | ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี<br>เขต 3                               |
| 1.2.5 นางนงคันทน์ อุทัยศรี  | ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี<br>เขต 1                             |

1.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอ  
ต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ระดับสูง เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นขั้นต้นตอนสุดท้าย  
ก่อนนำไปทดลองใช้

2. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) การหา  
ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการ

2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วนี้ ไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง  
จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน  
(Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) โดยวิเคราะห์ด้วย  
โปรแกรมสำเร็จรูป มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .32 - .89

2.2 นำแบบสอบถามจากข้อ 2.1 มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์  
แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ  
.99 ค่าเชื่อมั่นแบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม  
ตอนที่ 3 เท่ากับ .96

2.3 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

## การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดทำข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรี เขต 1 เขต 2 และเขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

1.2 จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 360 ฉบับ ไปยังสถานศึกษาเพื่อให้ครูซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม โดยส่งทางไปรษณีย์และส่งด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ไปขอรับคืนด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รับคืนตามกำหนด

1.3 ในกรณีที่ยังไม่ได้แบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ตามเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ไปติดต่อกับครูที่ยังไม่ได้ตอบกลับมา เพื่อขอรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 336 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.33

2. การจัดกระทำข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถาม ฉบับที่สมบูรณ์เท่านั้น มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมาย และสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพองค์การของสถานศึกษาทั้ง 8 มิติ จำนวน 72 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้กำหนดน้ำหนัก คะแนน ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Best & Kahn, 1993, pp. 246-250) ดังนี้

องค์การมีสภาพอยู่ในระดับดีน้อยที่สุด หมายถึง ได้ 1 คะแนน

องค์การมีสภาพอยู่ในระดับดีน้อย หมายถึง ได้ 2 คะแนน

องค์การมีสภาพอยู่ในระดับดีปานกลาง หมายถึง ได้ 3 คะแนน

องค์การมีสภาพอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง ได้ 4 คะแนน

องค์การมีสภาพอยู่ในระดับดีมากที่สุด หมายถึง ได้ 5 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับสภาพองค์การ ของสถานศึกษา โดยเอาคะแนนเฉลี่ย (Mean) เป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 535, หน้า 23-24)

|                       |         |                                        |
|-----------------------|---------|----------------------------------------|
| คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 | หมายถึง | องค์การมีสุขภาพอยู่ในระดับดีน้อยที่สุด |
| คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 | หมายถึง | องค์การมีสุขภาพอยู่ในระดับดีน้อย       |
| คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 | หมายถึง | องค์การมีสุขภาพอยู่ในระดับดีปานกลาง    |
| คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 | หมายถึง | องค์การมีสุขภาพอยู่ในระดับดีมาก        |
| คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 | หมายถึง | องค์การมีสุขภาพอยู่ในระดับดีมากที่สุด  |

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพผลของสถานศึกษา จำนวน 25 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

|                                 |                    |
|---------------------------------|--------------------|
| ประสิทธิผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด | หมายถึงได้ 1 คะแนน |
| ประสิทธิผลอยู่ในระดับน้อย       | หมายถึงได้ 2 คะแนน |
| ประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง    | หมายถึงได้ 3 คะแนน |
| ประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก        | หมายถึงได้ 4 คะแนน |
| ประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุด  | หมายถึงได้ 5 คะแนน |

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเอาคะแนนเฉลี่ย (Mean) เป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23-24)

|                       |         |                               |
|-----------------------|---------|-------------------------------|
| คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 | หมายถึง | มีประสิทธิผลในระดับน้อยที่สุด |
| คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 | หมายถึง | มีประสิทธิผลในระดับน้อย       |
| คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 | หมายถึง | มีประสิทธิผลในระดับปานกลาง    |
| คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 | หมายถึง | มีประสิทธิผลในระดับมาก        |
| คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 | หมายถึง | มีประสิทธิผลในระดับมากที่สุด  |

ตอนที่ 3 เกณฑ์การแปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) โดยการนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้มาแปลผลในรูปของความสัมพันธ์กันนั้นกำหนดเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2537, หน้า 324) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

|                |         |                                 |
|----------------|---------|---------------------------------|
| .91 – 1.00     | หมายถึง | มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก  |
| .71 – .90      | หมายถึง | มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง     |
| .51 – .70      | หมายถึง | มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง |
| .30 และต่ำกว่า | หมายถึง | มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ     |

## สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับสมมติฐาน ดังนี้

1. ศึกษาหาระดับคุณภาพองค์การและระดับประสิทธิผลองค์การ สถิติที่ใช้ได้แก่ การหาคะแนนเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $SD$ )
2. เปรียบเทียบคุณภาพองค์การและประสิทธิผลของสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา และสถานที่ตั้ง สถิติที่ใช้ได้แก่ การทดสอบค่าที ( $T$ ) วิเคราะห์ความแปรปรวนสองกลุ่มอิสระกัน จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe' test)
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพองค์การกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)